

ئەگەر قەيران يان شەر
هات

ئەم بروسورە بۇ ھەموو مائەکانی سوید دەنئردرئیت
بەناوی حکومەتەو، دەسەلاتی ئاسایش و ئامادەکاری کۆمەلایەتی (MSB) بەرپرسیارە لە ناوەرۆکە.

ئەم بروسورە دەتوانرئیت بە زمانی سویدی و ئینگلیزی خویندەوێ ئاسان داوا بکەرئیت و دەتوانرئیت بە
شێوێ دیجیتالی بە چەند زمانیکی تر داوەرئیت.

ھەرۆھە بە زمانی ئیشارەت و خویندەوێ و بریل بەردەستە.

زیاتر بخوینەرۆھە لە [msb.se](#).

بروشورەکە بە زمانی سویدی خویندەوێ ئاسان و ئینگلیزی بەردەستە بۆ داواکردن، ھەرۆھە دەتوانرئیت بە شێوێ
دیجیتالی بە چەندین زمانی دیگە داوەرئیت. ھەرۆھە بە زمانی ئیشارەت و فۆرمات دەنگی و بریل بەردەستە. زانیاری

زیاتر لە [msb.se](#).

بروشورەکە ھەلبەرگە.

دەسەلات بۆ پاراستنی کۆمەلایەتی و ئامادەکاری

651 81 کارلستاد [msb.se](#) |

ویناکردنەکان: پاتریک بێرگ

ژمارە بۆکراو: MSB2398 نشرینی دووھمی 2024

ISBN: 978-91-7927-527-3

بۆ دانىشتوانى سوید

ئىمە لە سەردەمى پر لە نارە-هەتيدا دەژىن. شەر لە جىھانى ئىمەدا بەردەوامە.
تيرۆر و ھىرشى ئەلىكترونى و زانىارى چەواشەکارانە بۆ زيانگەياندن و
کاریگەر بىکردنمان بەکار دەھىنرێت.

بۆ بەرەنگار بوونەوى ھەرەشەکان، پىويستە بەرەكەوہ بچىن و بەرپر سيارىتى ولاتەكەمان
لە ئەستۆ بگرىن. ئەگەر ھىرش بکرىتە سەرمان، دەبىت ھەمووان ھاوکار بن لە
بەرگىکردن لە سەر بەخۆى سوید و ديموکراسىمان.

ئىمە رۆژانە پىكەوہ لەگەل خزم و ھاوکار و ھاورى و دراوسى خوراگى بنىات
دەنئىن.

لەم بروسورەدا فېردەبىت چۆن ئامادەكارى بکەيت، و چى بکەيت ئەگەر
قەيرانەكە يان شەرەكە ھات.

ئىوہ بەشپىکن لە ئامادەكارىيەکانى سوید.

ناوه روک

- 5 جيهانېكى نايار پېويستى به ئاماده كارييه.....
- 6..... پېكهوه سويد به هېز دهكەين
- 7..... بهرگري سويد
- ناستى بهرزي ئاماده كاري 8.....
- 9..... كۆي ئهركى بهرگري.....
- 01..... سيسته مى ئاگادار كرده وه
- 21..... خۆت پپاريزه له هېرشى ئاسمانى.....
- 15 ئاماده كاري بۆ ماؤه.....
- 19 چۆلكردن
- 02..... پەناگه
- 22..... بهرگري دهروونى
- 32..... ئاسپشى ديجيتالى.....
- 42..... هېرشى تيرۆريستى.....
- 52..... وهستاندى خوينه ريوونېك
- 62..... كەش و هەواى زۆر.....
- 72..... هه و كرده كان.....
- 82..... تۆ كه پېويستت به پالېشتى زياده
- 92..... تۆ كه ئازەلى مالىت هه يه
- 03..... ئهگەر نيگه رانى
- 03..... قسه كردن له گه ل مندالان سه بارهت به قهيران و شهر.....
- 31-32 ژماره ي تله فونى گرنگ و زانبارى زياتر

جيهانئىكى ناديار پيويستى به ئامادهكارىيه

مەترسى سەربازى لەسەر سوید زیادى کردووه و دەبیت
ئامادەبەین بۆ خراپترین - ھېرشىكى چەكدارى.

شەر - كۆتا ھەرەشە بۆ سەر ئازادىمان

كاتىك كەسپك دەپوئىت مافى حوكمرانى بەسەرماندا بە زەبرى ھېز وەربگرىت، ئەو ھەرەشە لە
مافى ئىيانىكى ئازاد و سەررەخۇمان دەكات.

ھەرەھا جگە لە توندوتىژى سەربازى رىگەى تر ھەيە بۆ كارىگەرى و زيانگەياندن بە وڵاتەكەمان، بۆ
نموونە ھېرشى ئەلىكترونى، ھەلمەتەكانى كارىگەرى، تىرۆر و تىكدان. ئەم جۆرە شتازە دەتوانن لە
ھەر كاتىكدا روو بەدن و لىرە و ئىستا زۆر شت روودەدات.

ناتوانىن ئازادى خۇمان بە شتىكى ئاساىى وەربگرىن. وە دەبیت ئىرادە و بوئىرمان ھەبىت بۆ
بەرگرىکردن لە كۆمەلگەى كراوھى خۇمان، تەنازەت ئەگەر بە ماناى قوربايدانىش بىت.

ئەگەر ھېرش بگرىتە سەر سوید ھەرگىز كۆل نەدەين.
ھەموو زانىارىيەكان سەبارەت بە كۆتايى بەرخۇدان درۆيە.

ھەرەشەى جددى تر

ھەرەھا پيويستە خۇراگرىمان بەھىز بکەين بۆ ئەوھى بتوانىن مامەلە لەگەل مەترسى و ھەرەشە جددىيەكانى

تردا بکەين، بۆ نموونە:

•كەش و ھەواى زۆر توند

•ھەوکردنى مەترسیدار

•پچران لە سېستەمى گرنكى ئايىتى

•تاوانى رىكخراو.

پیکهوه بههیز دهبن ئیمه سوید

له قهیران و شهردا ههمومان پیویسته بهشداری له
خۆراگری سویدا بکهین.

دهسهلات و ههریم و شارهوانیهکان بهرپرسیارتییهکی گهورهیان له نهستۆدایه کاتیک ئاسایشمان دهکهوئته
مهترسییهوه. بۆ نمونه شارهوانیهکان دهیئت ناگاداری بهسالآچووان و نهخۆشهکان بن و دلنیا بن لهوهی که چاودی
مندالان و خزمهتگوزارییه فریاگوزارییهکان تا نهو جیگایهکی که دهتوانن کاربکهن. ههروهها کۆمپانیاکان بهشداری دهکهن
له ئامادهکاریهکانمان.

ئهگەر شتیکی جددی روویدا، یارمهتی به پلهی بهکهه دهچته سهه نهو کهسازهی که زۆرتین پیویستیان پییهتی.
زۆرهمان دهیئت لانیکهه ههفتهیهک خۆمان بهارزین.

چهند نمونهیهک لهوهی که چۆن دهتوانیت بهشداری ئامادهکاری هاوبهشمان بکهیت:

• بهشداریکردن له ریکخراویکی بهرگری خۆبهخش که نهکهکانی له چوارچۆیهی بهرگری کۆی گشتیدا ههیه.
ههروهها ریکخراوه قازانج نهویستهکانی تر و کۆمهلهگه ئاینیهکان بهشدارییهکی گرتگ دهکهن.

کۆرسیک له بۆ نمونه زیندووکردنهوهی دل و سیهکان (CPR) وهربگره.

• نهگەر دهتوانی بیه به خۆپنیهخش.

• لهگهڵ کهسانی تر له شوینی نیشتهجیپوونت قسه بکه لهسهه نهوهی که چۆن دهتوانیت ئامادهکاری

هاوبهشت بههیز بکهیت، بۆ نمونه له کۆمهلهی نیشتهجیپوون، بنای شوقه یان کۆمهلهی گوندهکان.

به‌رگری سوید

سوید به‌رگریه‌کی ته‌واوته‌ی هه‌یه که له به‌رگری سه‌ربازی و به‌رگری شارستانی پیکدیت. هه‌روه‌ها سوید به‌شیکه له به‌رگری به‌کومللی ناتو.

به‌رگری سه‌ربازی

به‌رگری سه‌ربازی ده‌بیت به‌رگری له سوید و ولاتانی هاووپه‌یمانی ناتو بکات له دزی هیرشی چه‌کداری و پارنیزگاری له سنوره‌کانمان بکات و به‌شداری بکات له به‌رپوه‌بردنی مملانیکان. پیکدیت له هیزه چه‌کداره‌کانی سوید و چند ده‌سه‌لایتیکی تر که ده‌بیت پالپشتی به‌رگری سه‌ربازی بکن.

به‌رگری شارستانی

به‌رگری شارستانی هه‌موو ئیمه‌ین که له سوید پیکه‌وه له‌گه‌ل ده‌سه‌لآت و هه‌رئیم و شاره‌وانی و کومپانیا و ریکخراوه قازانج نه‌ویسته‌کان ده‌زین. یه‌کیک له ئه‌رکه هه‌ره گرنه‌گه‌کانی به‌رگری شارستانی پشتیوانیکردنی به‌رگری سه‌ربازییه. ئه‌رکیکی سه‌ره‌کی دیکه پاراستنی دانیشتوانی مهدنی و دنیابوونه له‌وه‌ی که ئه‌رکه به‌ره‌تیبه‌کانی کومه‌لگا تا ئه‌و جینگایه‌ی که ده‌کریت ته‌نازه‌ت له شه‌پیشدا کارده‌کهن.

ئهمه‌ش بۆ نمونه دایبیکردنی کاره‌یا و چاودیزی ته‌ندروستی و گواسته‌وه ده‌گریتیه‌وه.

سوید له ناتو

سوید به‌شیکه له هاووپه‌یمانی به‌رگری ناتو. مه‌به‌ست له هاووپه‌یمانیه‌که ئه‌وه‌یه که ولاتان پیکه‌وه ئه‌وه‌نده به‌هیز بن که ئه‌وانی دیکه له هیزشکردنه سه‌رمان دوور بخته‌وه. ئه‌گه‌ر سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش هیزش بکریته سه‌ر ولاتیکی ناتو، ئه‌وا ولاتانی دیکه‌ی هاووپه‌یمانیه‌که به‌شداری له به‌رگریه‌که‌دا ده‌کهن -یه‌ک بۆ هه‌مووان، هه‌موویان بۆ یه‌ک.

ئاگادار يېھكى بەرز

ئەگەر شەرھەبىت يان مەترسى شەرھەبىت، ھۆكۈمەت دەتوانىت بېرىار لەسەر بەرزكردنەھەي ئامادەكارى بدات بۇ بەھېزكردنى تواناي ولات بۇ بەرگريگردن لەخۇي.

بەرزبوننەھەي ئامادەكارى واتە دەبىت ھەموو كۆمەلگا ھېز كۆپكاتەھە بۇ ئەھەي بتوانىت چاوي بە ھېز شېبەرىك بىكەوئىت و دلئىباىت لەھەي گرىنگرىن شت لە كۆمەلگا دا كاردەكات. لە حالەتى ئامادەباشى بەرزدا، لەوانەي بە شىۋازى جۇراوچۇر بانگھېشتت بىرئىت بۇ يارمەتيدان.

پىت دەوترىت كە ئاستىكى بەرزى ئامادەكارى ھەيە لە رىگەي، لەنپو شتەكانى تردا، رادىو، تەلەفون و تەلەتېكس. ھەرھەدا دەتوانىت لە بەرزترىن ئاستى ئامادەكارىدا زەنگى فرىاگوزارى بەكاربېئىرىت.

ئاگادارى فرىاگوزارى بەو مانا يەيە كە شەرھەبە يان مەترسى دەستېھىي شەرھەيە. دەبىت دەستېھىي تەواوي بەرگري كۆي گشتى كۆپكرىتەھە و كۆمەلگا خۇي بۇ شەرھە ئامادە بكات. بەرزترىن ئامادەكارى لە سەرانسەرى ولاتدا زالە.

كۆي ئەركى بەرگى

لەو سالاھى كە تەمەنت دەپتە ۱۶سال تا ئۇ سالاھى كە تەمەنت دەپتە ۷۰سال و بەو سالاھىشەو، تۆ بەرپىسارىت لە بەرگى كۆي گىشتى و پابەندىت بە بەشدارىكىردن لە بەرگى كۆي گىشتى لە ئەگەرى شەر و شەردا.

كۆي ئەركى سەربازى ھەموو ھاوولتايانى سوپد دەگرىتەو، چ ئەوانەى لە سوپد دەژىن و چ لە دەروەى ولات. كۆي ئەركى بەرگى بۇ ئەو ھاوولتايە بيانيەكانىش دەگرىتەو كە لە سوپد دەژىن.

ئەمەش واتە ئەركى بەرگى كۆي گىشتى:

• خزمەتى سەربازى يان خزمەتگوزارى شارستانى. لە ئەگەرى بەرزىونەوہى ئاگاداركردنەوہ، تۆ ناچارىت راپورت بەدىت بۇ ئەو شوپنەى كە لە فەرمانى چىگىركردنى جەنگەكەتدا ئاگاداركراپتەوہ. • ئەركى گىشتى خزمەتكردن. ئەگەر حكومەت بىرپار لەسەر ئەركى گىشتى بدات، تۆ پابەندىت بەردەوام بىت لە چوونە سەر كارەكەت يان ئەنجامدانى ئەركى تر كە گرنىن بۇ بەرگى كۆي گىشتى.

لە حالەتى نامادەباشى بەرزدا، بەردەوام دەبىت لە چوون بۇ كارە ئاسايەكانت مەگەر چىگىركردنى جەنگىكى تىرت ھەبىت.

سیستەمی ئاگادارکردنەو

لە کاتی روودانی رووداوی سەخت و قەیران و مەترسی شەر و شەردا دەتوانرێت بە شیوازی جیاواز ئاگادار بکەیتەوە. بزانە سیگنالە جیاوازهکان مانای چیه.

ئاگادارکردنەو لە دەرەو

دامەزرانەکانی ئاگادارکردنەو لە دەرەو "هێسا فریدریک" دەتوانرێت لە زۆرەیی شارەوانیەکان و دەرووبەری و پستگە ئەتۆمیەکان بدۆزێتەوە.

هۆشدار لە دەرەو لە یەکەم دووشەممە ناچەژن لە سالی...
نازار، حوزەیران، ئەیلول و کانوونی دووهم کانزیمیر ۳ پاشنیوهرۆ.

ئاگاداریهکی گرنگ بۆ خەلک (VMA)

7

14

7

14

7

14

7

بۆ ماوهی ۷ چرکە سیگنال و بۆ ماوهی ۴ چرکە وەستان.
دوای ۲ خولەک کۆتایی دێت.

بۆ ژوورەو، پەنجەرە و دەرگا و ئەگەر بتوانرێت هەواگۆرکی داخە.
بۆ وەرگرتنی زانیاری زیاتر گۆی لە رادیۆی P4 سیوید بگرن.

فی ئیم ئەی سیستەمیەکە کە لە کاتی روودانی رووداو و قەیرانی سەختدا هۆشدار دەدات و
ئاگاداری دەکاتەوە، وەک دەردانی مادە مەترسیدار و ئاگرکەوتنەو کە بۆ نمونە مەترسی دوکەلی
زەهراوی یان تەقینەو هەیە. تۆ VMA لە رێگەیهو بە دەست دەهینیت، لەنێو شتەکانی تردا:

• رادیۆی Sveriges, SVT, SVT Text و رادیۆی بازرگانی
و کەناڵە تەلەفزیۆنیەکان.

• ئەپەکانی، لەنێو ئەوانی تردا، krisinformation.se, SOS Alarm,
رادیۆ و ئیس فی تی سوید.

• کورتەنامە بۆ مۆبایلەکان لە ناوچەیی زانیکیەوتوو.

زەنگى ئامادەباشى

30

15

30

بۇ ماوهى ۳۰ چىركە سىگنال و بۇ ماوهى ۱۵ چىركە وەستان.
دوای ۵ خولەك كۇتايى دېت.

برۇ ژوورەوہ. گوئ لە رادیوی سوید P4 بگرن. ئاگادارى فریگوزارى واته لە بەرزترین حالەتدا لە
سەرانسەرى وئالتا. تۇ کہ وەرگىراویت یان کہوتوویتہ ژبر خزمەتگوزارى شارستانیهوہ، دەپت
دەستبەجئ بچیتہ ئەو شوئەى کہ لە فەرمانى جیگیرکردنى سەربازیدا ئاگادارکراپتہوہ. نەگەر لە شوئى
کارەکەت جیگیر بوویت، پئویستہ رېئمایهکانى خاوەنکار جیبهجئ بکەیت.

ئاگادارى فرین

سىگنالى كورت بۇ ماوهى 1 خولەك.

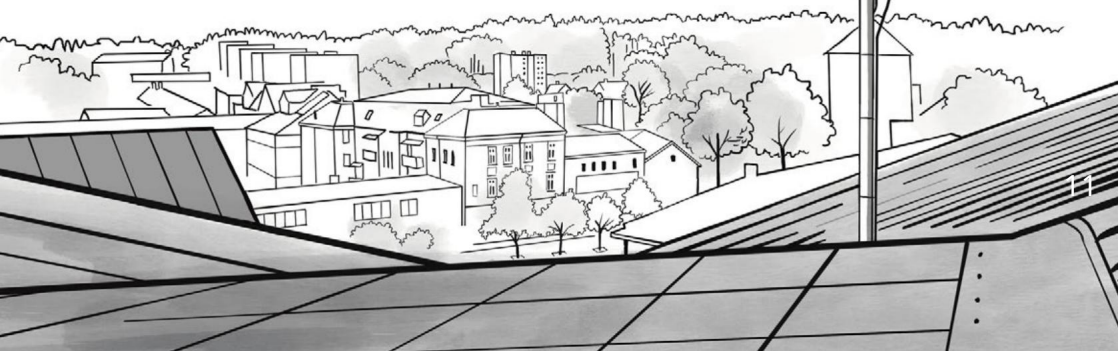
دەستبەجئ بگەیتە نزیکترین پەناگە، ژبزرەمین یان شوئى پارێزراوی تر. لە ژوورەوہ
پارێزگارییهکی باشتتر ھەبە وەك لە دەرەوہ، بەتایبەتی لە ژوورێکدا کہ پەنجەرەى نەپت.

ھەمووی ڕوونە

30

سىگنالى بەردەوامى درێژ بۇ ماوهى ۳۰ چىركە.

خۆت بپاریزه له... هیرشی ئاسمانی

له ئەگەری هیرشی ئاسمانی، پێویستە دەستبەجێ بچیتە پەناگەیهک یان شوئینیکی دیکە یاریزراو. نزیکتربینیان هەلبژێرە. هەر وەها لەوانەیه پێویستت بە چۆلکردنی ناوچەیهک بێت له ئەگەری هیرشیکی سەربازی نزیك.

له نێوان شتەکانی تردا له ڕیگە ئاگادارکردنەوەی فرین و رادیوی P4 سوبدەوه ئاگادار دەکرێتەوه له هیرش.

پەناگە له شەپۆلی فشار و شرابنیل له بۆمبەکان دەپاریزن. هەر وەها له شەپۆلی فشار و شەپۆلی گەرمی له چەکی ئەتۆمی دەپاریزن. پەناگە پارێزگارییهکی باشتەر له شوئێکانی تر پێشکەش دەکەن له بەرامبەر کەوتنەخوارووی تیشکدەر و گازەکانی چەکی کیمیایی و ماددە بایۆلۆژییهکانی شە.

شوئێه پارێزراوهکانی تر

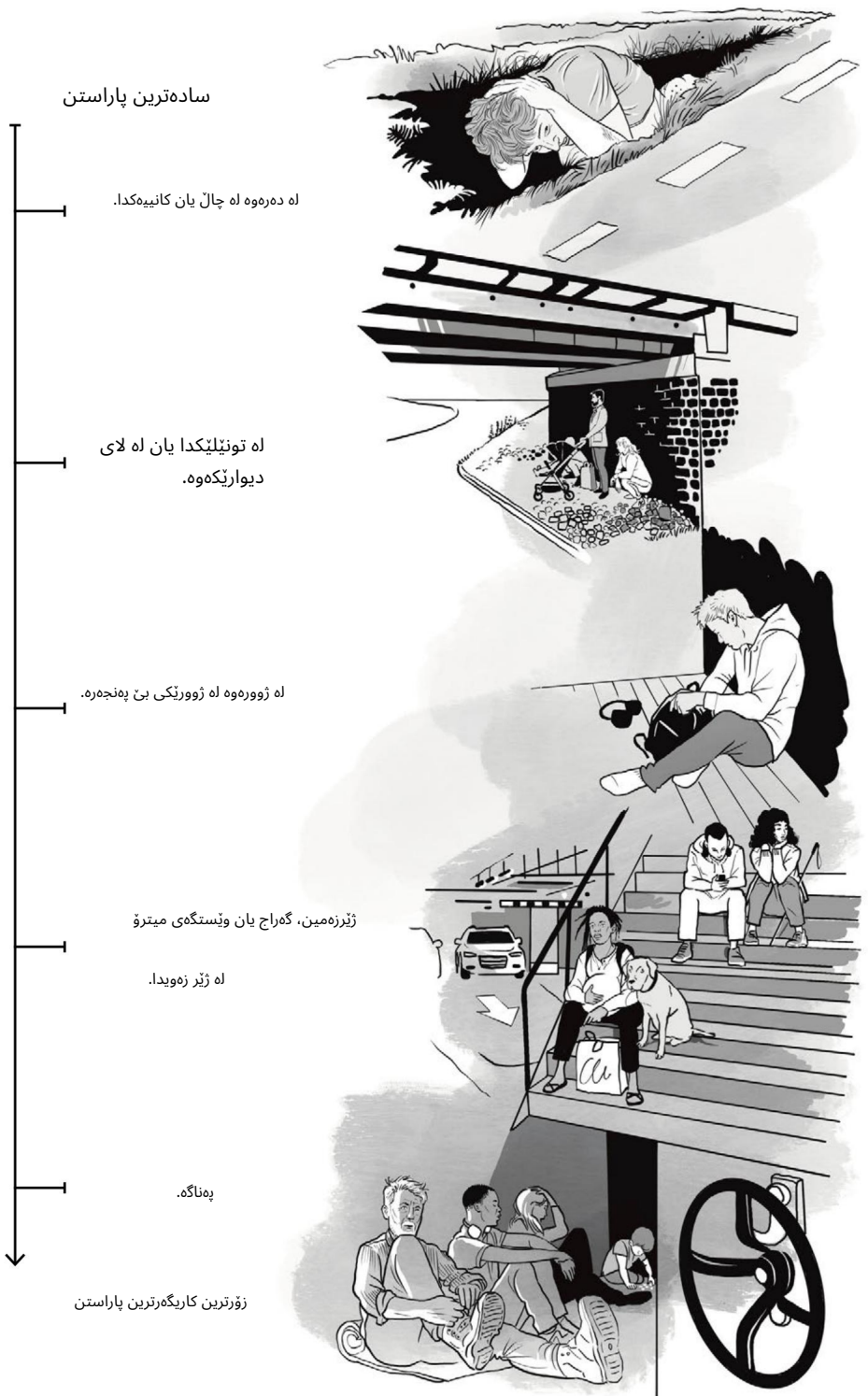
هەر وەها ژێرزەمینەکان و گەراجەکان و ویستگەکانی مێتروۆ ژێرزەمین له ئەگەری هیرشی ئاسمانیدا پارێزگاری لێدەکەن. هەر وەها له تونێلێکدا یان له لای دیواریکەوه هەندیک پاراستن بەدەست دەهێنیت. باشتەر له ژوورەوه بێت نەک له دەرەوه، باشتەر له ژوورێکدا بێت که پەنجەرە نەبێت.

ئەگەر له دەرەوهیت و ناتوانیت بگهیتە پەناگەیهکی تر، لەسەر زەوی پال بکەوه، باشتەر لەناو چال یان کانیهکدا کۆبیتەوه.

کاتیگ گۆیت له سیگنالی "مەترسی کۆتایی هاتوو" دەتوانیت بەرگهکەت بەجێهێڵیت. یارمەتی ئەو کەسانە بده که بریندار بوون یان گیریان خواردوو.

چەکی ئەتۆمی

دوخی ئەمنی جیهانی مەترسی ئەوه زیاد دەکات که بتوانی ئێتۆمی چەکی ئەتۆمی بەکاربهێنریت. له ئەگەری هیرشکردن به چەکی ئەتۆمی، کیمیایی یان بایۆلۆجی، به هەمان شیوهی هیرشی ئاسمانی خۆت بشارەوه. پەناگە باشتترین پاراستن دابین دەکات. دواى یەك دوو روژ تیشکەکه به شیوهیهکی بەرچاو کەمی کردوو.

ئامادەكارى بۇ مائەوہ

تۇ بەشدارى دەكەيت لە ئامادەكارى ھەموو كۆمەلگاكە ئەگەر ئامادەكارىت بۇ مائەوہ ھەبىت لانىكەم بۇ ماوہى ھەفتەبەك.

ئامۇڭارپپەكانى ناو لىستە پشكىنەكان لەگەل پىداوېستى و پىداوېستىيەكانتان بگونجىنن. ھەندىك شت لەوانەبە بتوانىت لەگەل كەسانى تردا بەشى بكەيت، بۇ نمونە دراوسىكانت. لەكاتى قەبران و شەردا دەبىت ھەموومان ھاوكارى يەكتەر بىن.

ئامادەبە بۇ ئەوہى پىويست نەكات ھەموو شتېك بە بەكجار بەدەست بەپىت ئەگەر شتېكى جدى روويدا.

ئاو

پىويست بە لانىكەم سىن لىتر ناوہ لە رۇڭىكدا، بە پلەى يەكەم بۇ خواردنەوہ و چىشت لىنان. ئەگەر كەمىى ئاوى خواردنەوہ ھەبوو، شارەوانى دەتوانىت تانكى ئاو دابنىت، بەلام ھىشتا پىويستە ئاو لە مائەوہ ھەبىت.

دەبە يان سەتلىك بەدەست بەپىت كە قايبان ھەبىت بۇ ئەوہى ئاوى تىدا كۆبەبەتەوہ.

ئاوى قوتو بىكە يان دەبەى پركردنەوہ كە بۇ خواردن دروستكاراۋە.

ئاوہكە تارىك و سارد بەپلەرەوہ. سالانە جارىك يان دووجار بزانە ئاوكە تام و بۇنىكى خۇشى ھەبە يان نا.

ئەگەر پىويست بوو بىگۆرە.

ئەگەر دلتىبا نەبوويت كە ئاوكە پاكە يان نا، ئاوكە بكولىنە تاوہكو بە بەھىزى بلىقى لىدېت.

ئاو لەناو شووشەى PETبەستوو بەك. دەتوانرىت شووشەكان وەك چراى ساردكەرەوہ بەكاربەپنرىت ئەگەر كارەباكە بكوڭتەوہ. كاتېك سەھۇلەكە تاوۋەتەوہ دەتوانىت ئاوكە بخرىتەوہ. شووشەكان تا سەرەوہ پىر مەكەن، چونكە لەوانەبە بتەقتەوہ.

گهرمایى

مالهكەت زوو سارد دەپتەهوه ئەگەر له زستاندا كارەبا بېریت. ژووریک هەلبێژە كه تێیدا بیت. بەتانی بەسەر پەنجەرەکاندا هەلواسراوه و زەویەکه به فەرش داپۆشه. باشه له مالهوه هەتبیّت:

جل و بەرگی دەرەوهی گەرم و بێ ئازار، جل و بەرگی پشم، جۆراپە ئەستوور، کلاو، دەستکێش، ئیسکارف.

بەتانی، پادی خەوتن، کیسی خەوتن.

سەرچاوهی گەرمی چێگرهوه که به کارەبا کارناکات، بۆ نمونه گەرمکەرەوهی غاز یان ئەو توخمانەهی که به نهوتی سپی کاردەکەن.

مۆم، گلۆپی چا، سووتەمەنی بۆ سەرچاوهی گەرمی.

کبریت، ئاگرکوژێهوه، ئاگرکوژێهوه.

گرنگی به سهلامهتی بده ئەگەر سەرچاوهی گەرمی بهدیل بهکاربهێنیت. زۆر جار ههوادار بکه بۆ هینانی ئۆکسجین. پێش ئەوهی بخهویت بیانکوژێههوه.

پهيوهنديکردن

پێویسته بتوانیت ههوا و زانیاری گرنگ له دهسه‌لتاداران وهربگریت. ههروهها پێویسته بتوانیت پهيوه‌ندیت له‌گه‌ڵ خزم و هاوڕێکانت هه‌بیت. باشه له مالهوه هه‌تبیّت:

رادییۆ که به پاتری، خانهی خۆر یان کرانک کاردهکات.

پاتری زیاده.

مۆبایل و پاتری زیاده‌ی شه‌حن کراو (پاوه‌ر بانک).

شه‌حنی مۆبایل بۆ به‌کارهێنان له‌ناو ئۆتۆمبیل.

ژماره‌ی ته‌له‌فۆنی گرنگ له‌سه‌ر کاغەز.

که‌نالی رادیۆی P4 سوید که‌نالیکی ئاماده‌باشییه و له ئەگه‌ری روودانی قه‌یران و شه‌ردا به‌رده‌وامه له په‌خشه‌کانی. فریڤۆئێنسی که‌نالی P4 ناوخۆیی خۆت له krisinformation.se بزانە.

خوردن

پئويست به خوراكىكه كه پرت بکاتهوه و وزهت پييدات و بتوانرئت له پلهى گهرمى ژوردا ههلبگيرئت. ئەو خوراکانه ههلبزیره كه خیرا ناماده دهکړین، ئاوى كهمیان پئويسته یان دهتوانرئت دهستهجه بخورئت. به ناوهناو بازارکردن كهمىك زياده، كوگاكهت دروست بکه. باشه له مائهوه ههتبيت:

كهلوپهلى وشك: دانهويله، دانهويله، مەكەرۆنى، برنج، كوسكۆس، ماشى پادەر، شيرى تۆز، تورتیلا، نانى رەق، كراكەر، خوئ، بههارات.

پاريزراوهكان: تەماتە، سەوزە، ميوه، زەمە ئامادەكراوهكان.

رێژهيهكى زۆر پرۆتيني تيدايه: گوشت و ماسى وشك یان له قوتودا، نۆك، فاسولیا، عدس، پهنيير لهناو بۆرييهكدا.

رێژهيهكى زۆر چهورى: زهيتى چيشت لينا، پيستۆ، تەماتەى وشكراوهى خۆر لهناو زهيت، تاپناد، كهرهى فستق، گوئز و تۆو.

وزهى خیرا: كرئمى ميوه، مرهبا، شوكلاته، ههنگوين، پرۆتين بار، ميوهى وشككراوه.

خواردنهوهكان: قاوه، چا، پادهرى شوكلاته، شۆرباى بلوپیرى و رۆز هيپ، خواردنهوه ميوهيهكان، خواردنهوه شيريهكان.

خواردن بۆ مندالان: شۆربا، جيگهوه، شۆرباى، دهبهى خواردنى مندالان.

ئاگادارى ميوه و توو به. ئەو شتانه گهشه بکەن كه له باخچهكەتدا، له بالگۆنهكەت یان پهنجهرهكەتدا بخورئت.

پاره

ئەگەر بتوانى به چەند شىوازىكى جياواز پاره بهديت، ئامادهكاريت بههيزتر دهكەيت.

ئازادانه جارجاره پارهى كاش بهكاربيهئيه. باشه كه ههتبيت:

كاش به بههاى جۇراوجۆر بۆ ماوهى لانيكەم ههفتهرەك.

چارەسەرى تری پاره‌دان وهك كارتى بانكى و خزمه‌تگوزارى دیجیتالی.

توالیت

ئەگەر ئاۋ لە شاھمەنى دەرنەچوو، بۇ نەمۇنە لە ئەگەرى پىچرانى كارەبادا، ناتوانىت ئاۋدەستەكە بشۇيت. ئامادەبە بۇ گىرنگىدان بە پاشماۋەكان و ئاگادارى پاكوخوايۇنى بن.

دەتوانىت لە تەۋالیت مېز بىكەيت تەنانت ئەگەر نەتوانىت شۇردن بشۇيت. كاغەزى تەۋالیتكە لەناو سەبەتەيك يان سەتلىكدا فرىج بدە كە قاپىكى ھەيىت.

بۇ پىسايى، دەتوانىت كېسەيەكى ناپلۇن يان كېسى زېل بىخەيتە ناۋ ئاۋدەست، بەرمېلىكى ئاۋدەست يان سەتلىك بەكاربەھىت كە قاپىكى ھەيىت. پىسايەكە بە بۇ نەمۇنە كۆمپۇست يان چەقۇى دار داپۇشە. شارەۋانپىكەت زانىارى لەسەر چۇنەيتى فرىدانى پاشماۋەكان دەدات.

باشە لە مائەۋە ھەتپىت:

كېسى پلاستىك يان كېسى زېل.	كاغەزى تەۋالیت.
پاشماۋەى كۆمپۇست يان چەقۇى دار.	مەسحى تەر، پاككەرەۋەى دەست.
سەتلىك بە قاپەۋە.	دايى، پاراستنى سورى مانگانە.

بۇ كەمكىردنەۋەى بۇنى ناخۇش پىۋىستە دوور بىكەۋىتەۋە لە تىكەلكردنى مېز و پىسايى.

ھەمەجۆر

باشە لە مائەۋە ھەتپىت:

چراى دەستى، چراى پىشەۋە.	چىشتخانەى ستۇرم و گرىل و سووتەمەنى.
دەكرىتە كىردنەۋەى.	دەرمانخانەى مائەۋە، كېتى فرىاگوزارى سەرەتايى.
سووتەمەنى لەناو تانكى يان پاترى ئۇتۇمىتىلى	بەكسان، پۇلا سووكتر.
كارەبايى بارگاۋىكراۋ.	

ئەگەر دەرمانى رەچەتە يان كەلوپەلى بەكاربەھىت ناۋ شتەكانى ۋەك نەخۇشى شەكرە بەكاربەھىت، باشترە مانگىك لە مائەۋە داينكىردنەكەت ھەيىت.

چۆلکردن

هوانه يه پيويستت به به جيھيشتنى خيړاي ناوچه بېك بيت له نه گهري بو نمونونه هير شيكي سربازي هه ره شه ناميز، كارساتي سروشتي بان دزداني گازی نه هراوی مه ترسيدار.

پيت دهوترتيت كه ده بيت له ريگه ي، له نيو شته كاني تر دا، VMA چول بكه يت. گوئ له راديوي P4 سي سويد بگرن و رينمايه كاني ده سلات جي به جن بگه ن.

نه گهر نه توانيت به تهنيا به رپويه ي به ريت، ده توانيت يارمه تي وه رېگريت بو چولکردن، ههروه ها شوپني نيشته جيپووني فريگوزاري و خواردن له و شوپنه ي كه ده گه يت.

باشه له گه ل خوتدا بيه يت

پلان دابني كه به راستي پيويسته چي له گه ل خوتدا بيه يت نه گهر ناچار بوويت به خيړاي ماله كه ت به جي به ني ليت بو ماوه يكي كورت يان زور. لي ره دا چند ناموزگار يه ك ده خه ينه روو: خواردن و ناو بو چند روژنك.

به لگه نامه ي ناسنامه و كارت ي بانكي و پاره ي كاش.

ده رمان و ناميره يارمه تيه ره ركان، بو نمونونه ناميري بيستن.

راديو كه به پاتري، خانه ي خور يان كرانك كارده كات.

جل و بهرگي گهرم و جل و بهرگي باران و گوپيني جل و بهرگ.

باره تهناني پاكو خاوپني.

موبایل و شه جن.

نه خشه، كومپاس.

زانياري گرنگ له سه ر كاغه ز، بو نمونه ژماره ي

ته له فون و به لگه ي بيمه.

پهناگه

تو سهر به پهناگه په کی تایه ت نیت، به لکو نریکتیرین پهناگه به کاره پینه. له msb.se څخه پهناگه هه به.

له پهناگه دا ده پیت ناو و ناو ده ستی ساده تر هه پیت.

نه گهر کانت هه بوو پیویسته شتیګ له گهل څوت به پیت بؤ څواردن و جل و بهرگی گهرم و کهره ستی پاکو څاویښی. ناماده به که رهنګه پیویست بکات بؤ چنډ روژیک له پهناگه دا به مینیه وه.

له کاتی ناشتیدا، رهنګه پهناگه بؤ مه به ستی دیکه به کاره پینریت، به نام ده پیت بتوانریت له ماوی ٤٨ کاترمیردا ریګویپکیان بؤ دابنریت.

له نه گهری به ربونونه وی ناګا دارکردنوه، څاونهی مولکه که به ربړسیاره له ناماده کاریه که.

پهناگه کان به تابلونه ک نیسانه کراون که چوارگوشه په کی پرته قالی هه به له گهل سیګوشه په کی شین.

هتماګه به ماناډه به که شپږه کان به پی یاساکانی شهر پاریزګاریه کی تایه تیان هه به.

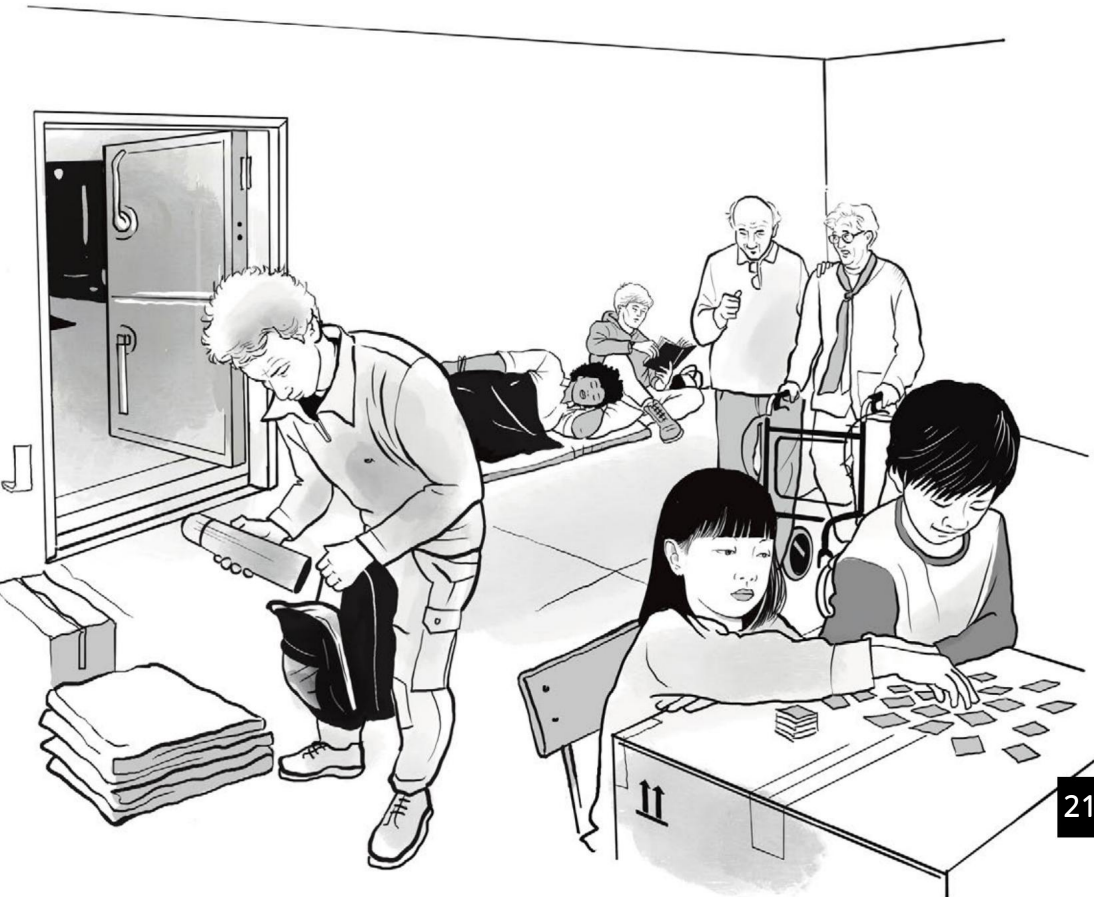

نزیکتین په‌ناگه

نږه‌گه له کاتې ناماده‌باشې به‌رزدا پېوېستت به پاراستن بوو، مافی نږه‌وت هه‌یه بچپته نزیکتین په‌ناگه.

بزانه له کوټې په‌ناگه یان شوټنې پارېزراوی تر له نزیک مال و قونابخانه و شوټنې کاره‌کته هه‌یه.

بەرگى دەروونى

زلھیزە بیانییەکان و ئەکتەرەکانى دیکەى دەرەوى سويد، زانیاری ناراست و
چەواشەکاری و پروپاگەندە بەکار دەھێنن بۆ کاریگەریکردن لەسەر ئێمە.

هەولدان بۆ کاریگەری رۆژانە ئەنجام دەدرێت، بە شێوەیەکی سەرەکی لە رێگەى ئۆنلاینەوه و لە سۆشیال
میدیادا. مەبەست لێى دروستکردنى بى متمانهیه و تیکدانى ئیرادەى بەرگریکردنە لە خۆمان.

ئەوانەى دەیانەوێت کاریگەریمان لەسەر دروست بکەن دەتوانن بەم شێوەیە:

• بۆلۆگەرەوهى درۆ و چیرۆکی درۆ، یان ئەو چیرۆکانەى کە بەشیکى راستن بەلام لە چوارچێوهى
دەرھینراون.

• ساختهکردنى وێنە و فیدویۆ و تۆمارى دەنگى.

• وروژاندنى هەستى بەھیز سەبارەت بە بابەتیک یان رووداوێک بۆ ئەوهى دەرراوێک یان گومانمان لە
یەکتەر ھەبێت.

لێرەدا دەتوانیت بەشدارى بکەیت لە خۆراگریمان:

• ئاگادارى ئەو ناوهرۆکە بە کە ھەست و سۆزى بەھیز وروژێنێت.

• تەنھا ئەو زانیاریانە ھاوبەش بکە کە دەزانیت لە سەرچاوهى متمانه پیکراوهوه
ھاتووه.

• ھەولبەدە زانیاریەکان پشتراست بکێتەوه

لە چەند سەرچاوهیەکی جیاوازهوه.

• لە ئەگەرى رووداوێکی سەختدا، داواى زانیاری پشتواستکاراوه لە
دەسەڵاتداران وەربرگە.

ئاسایشی دیجیتالی

دیجیتالکردن دەتوانیئت وامان لیبکات بەرەوروی هئرشە ئەلیکترۆنییەکان
ببینەو کە سیستەمی گرنگی ئابتی لەناو دەبات.

ئێوە بەشدارن لە بەهێزکردنی خۆراگری سوید بە مامەڵەکردن لەگەڵ زانیاریەکان بە شتێوەیەکی
پاریزراو، چ لە مالهو و چ لە شوینی کار. چەند نامۆزگاریەک:

•دروستکردنی وشەى نهینى درێژ بە تیکەلەبەک لە پیت و ژمارە و هێما.

•کلیک لەسەر بەستەرەکانی ناو نیمەپلەکان مەگەن و هاوپیچەکانی نێرەری نەناسراو مەگەنەو.

•دەستبەجێ نوێکارییەکانی ئاسایش دابمەزرێنە.

•گرنگترین زانیاریەکان پاشەکوت بەک، بۆ نمونە لەسەر هاردی دەرهکی، USB stick
یان لە خزمەتگوزاری هەوردا.

ھېرشى تېرۋىستى

دەكرىت ھېرشى تېرۋىستى و توندوتىزى چەكدارى ئاراستەى خەلك يان زۇرخانى گىرنگى وەك پىندانى كارەبا و گواستەنەوە بىكرىت. ئەگەر كارىگەرەت لەسەر بوو، دەستەجى كار بىكە.

راكردن

لە شوپنەكە دوور بىكەوەرەوە.

بەدوای پەناگەدا بگەرئ

خۆت لە ژوورئىكدا قفل بىكە يان خۆت بىشارەوە

ئەگەر نەتتوانى ھەلبىت.

مۇبايەكە بىخەرە سەر بىدەنگ.

زەنگى ئاگاداركردەنەوە پەيوەندى بىكەن بە ژمارە ۱۱۲ او پىيان بلىن

چى روویداوە.

ئەمانەى خوارەوە لەبەرچا و بگرن:

• تەنھا پەيوەندى بىكە ئەگەر پىوېستت بە پەيوەندىكردن بىت بۇ يارمەتى. ئەگەزنا رەنگە تۈرەكە بارى زۆرى لەسەر بىت.

• پەيوەى لە پەيوەندىبەكانى پۇلىس و فرىاكەوتن و دەسەلتاداران بىكەن.

• دەنگۆ و زانىبارى پىشتراستەكراو بلاء مەكەنەوە لەسەر ئەوەى چى روودەدات.

• پەيوەندى بە ھىچ كەسىكەوە مەكە كە لەوانەيە مەترسى لەسەر بىت. دەتوانىت ئاشكرى بىكەبەت كە كەسەكە

لە كوئى خۆى حەشارداوە.

خوینبهربوونیک بوهستینه

دلنیا به لهوهی که تۆ و کهسی برینداره که سهلامهتن پئیش نهوهی دهست بکهیت به یارمهتیدان. چۆنیهتی وهستاندن خوینبهربوونی زۆر:

په یوهندی بکهن به ژماره ۱۱۲ یان داوا له کهسیکی تر بکهن که نهو کاره بکات.

به قۆلی راست فشاری راسته وخۆ بخهره سههر برینهکه. باشته به یارمهتی تیشیرتیکی گریدار، ئیسکارف یان هاوشیوهی.

نهگهر ماندوو بوویت یان پئویستت به یارمهتی بوو، داوا له کهسیک بکه دهستهکانت پال بنیت.

فشار بیارتزه تا نهو کاتهی فریگوزاری فریگوزاری پیت دهلین نازاد بکه.

كەش و ھەوای زۆر

كەش ھەوای توند ھەك بارانكى بەخو و لافا و شەپۆلى گەرما زیاتر باو دەپیت. مەترسى روودانى كارەساتى سروشتى ھەكوو زەوى لەرزىن و ئاگرەوتنەو ھە لە دارستانەكان زیاتر دەپیت.

خۆت نامادە بکە و ئاسانکاری بۆ ھەوڵەكانى دەسەڵات بکە بەم شتووبەى خوارەوہ: ۱.

• گەپان بەدوای زانیاریدا لە مالىپەرى شارەوانىيەكەت يان msb.se

سەبارەت بە مەترسىيەكان و نامادەكارى بۆ بۆ نمونە زەوى لەرزىن، ھەرىنى زەوى و لافا ھەو شۆپنەى كە تۆ دەژیت.

• سەردانى msb.se يان krisinformation.se بکەن بۆ ھەرگرتنى ئامۆزگارى لەسەر چۆنەتى

دەتوانیت خۆت بۆ كەش ھەوای توند نامادە بکەیت.

• پێش ئەوئەى ئاگر يان گریل دەستپێكەیت بزانە كە ئایا قەدەغەكردنى ئاگر ھەيە يان نا. دەتوانن زانیارییەكان لە ئێوان شتەكانى تردا لە krisinformation.se ھەربگرن.

• پەپەوھە لە پێشبینى كەش و ھەوا بکە و ئەپەكان داھەژنە بۆ ھەرگرتنى ھۆشدارى، بۆ نمونە لە krisinformation.se و Sveriges Radio و SMHI Väder ھۆشدارىیەكان بە جددى ھەربگرن.

لە ئەگەرى روودانى كەش و ھەوای زۆر و كارەساتى سروشتى، لە رادیۆى P4 سوید زانیاریت پێدەگات سەبارەت بەوئەى كە چى بکەیت، بۆ نمونە ئاوى خوارنەوھەت بکۆلنە يان چۆل بکە.

هەوکردنەکان

نەخۆشییە درمییە سەختەکان دەتوانن بە خێرای بۆبەنەو و بێنە هۆی بۆبوونەوێ گەورە.

ئەگەر نەخۆشییەکی درمی دەستی بە بۆبوونەوێ کرد، دەسەڵات ئامۆژگاری بۆ چۆنیەتی پاراستنی خۆت و کەسانی دیکە دەردەکات.

• ئاگاداری زانیارییەکانی، بۆ نموونە شارەوانییەکەت، پزیشکی نەخۆشییە تووشبووەکان لە هەرئێمەکەت و دەسەڵاتداران بە.

• یارمەتی کەمکردنەوێ بۆبوونەوێ تووشبوون بە پەپەرەوکردنی ئامۆژگارییەکانی دەسەڵاتداران.

تۆكە پېئويستت به پشتگيرى زياده

ئەگەر بەزۆرى پشتگيرى تايەت لە شارهوانى وەرگيرت، ئەوا لە قەيران و شەرىشدا پشتگيرت لىدەكرت. بەلام پېئويستت نامادەكارى خۆت ھەيبت لەسەر بنەماى پىداويستىيەكانتان.

لەگەلّ خزم، ھاورى، دراوسى، يارىدەدەر يان كارمەندانى فرىاگوزارى گەتوگۆ بكە كە رەنگە پېئويستت بە چ يارمەتییەك بىت.

• پلانى قەيرانەكان دابريژە كە زانىارى لەبارەى بۆ نمونە دەرمان و يارمەتيدەرەكانيش لەخۆبگرىت.

• پلاندانان بۆ چۆنەتى گەيشتن بە پەناگە و شوپنە پارىزراوەكانى تر.

• بەكارھىنانى تەلەفۇن، تەلەفۇنى دەق يان تەلەفۇنى وپنە بۆ وەرگرتن زانىارى گزنگ لە تەلەفۇن.

• ئەگەر بىستەنەكەت تىكچوو، ئەپەكە لە krisinformation.se بەكاربھيئە و رىگە بدە ئاگاداركردنەوەكان پەيامى گزنگ وەرگرن (VMA).

• ئەگەر كەم بىنايت، ئامرازەكانى خويىندەوہ يان خويىنەرى شاشە بەكاربھيئە بۆ وەرگرتنى زانىارى لە دەسەلاتداران.

• دەتوانيت سەگى رىنمايى و سەگى يارمەتيدەر بەيىت بۆ پەناگە.

زانىارى زياتر لە msb.se و krisinformation.se.

تۆكە ئازەلى مالىت ھەيە

تۆكە پەرسىيارىت لە خۆشگوزەرانى ئازەلە مالىيەكەت ھەروەھا لە قەيران و شەردا، دلىياپە كە لانىكەم ھەفتەبەك ئامادەكارىت ھەيە بۆ ئازەلەكەت.

لە ئەگەرى ھىرشى ئاسمانى دەتوانىت ئازەلە مالىيەكان بەھىت بۆ شوئىنە پارىزراوكانى وەك ئىرزەمىن و گەراج و وئىستگەى مېترۆ، ئەگەر ناچار بووىت ئازەلە مالىيەكە لە مالىوہ بەجىيەئىلىت، دەتوانىت ئاوى زىادە دابىن بكەيت، ھەروەھا خۆراكى زىادە ئەگەر ئازەلە مالىيەكەت بتوانىت بەخۆرايى دەستراگەبىشتن بە خۆراك وەرېگرىت.

باشە لە مالىوہ ھەتئىت:

خۆراك و ئاو لەناو دەبەدا.

ئەو دەرمانانەى كە ئازەلەكە پىويستى پىيەت.

قەفەس يان ئامرازىكى تر بۆ گواستەنەوہى ئازەلەكە بۆ ناوى.

ژمارەى تەلەفون بۆ پىزىشكى فئىتېرنەرى و بىمەى ئازەل و

ژمارەى ناسنامە لەسەر كاغەز.

ئەگەر ئەسپ يان ئازەلى كىلگەت ھەيە، دەتوانىت زانىبارى دەربارەى ئامادەكارى لە دەزگای سويد بۆ كشتوكال. es. بدۆزىتەوہ.

ئەگەر نىگەرانىت

ئېمە لە سەردەمى ھەرەشەكاندا دەژىن كە دەتوانىت دالەراوكن و نادلىيىي دروست بكات. لېرەدا چەند ئامۇزگارەك دەخەينەرۇو بۇ چۆنەتە بەرپۆەبەردنى دالەراوكنكانتان:

• لەگەل خزم، ھاورى، دراوسى يان ھەر كۆمەلەبەك قسە بكە سەبارەت بە نىگەرانىيەكانت. دەتوانىت وا بكات كەمتر ھەست بە تەنپايى بكەيت.

• بەشدارى بكە، بۇ نمۇونە بە يارمەتيدانى كەسانى ديكە بۇ بەھيزكردنى ئامادەكارىيەكانيان. دەتوانىت ھەستىكى مانا بدات.

• ئاگادارى تەندروستى خۇت بە. خواردنى باش و خەوتن و ھەرزشكردن فشارى دەروونى كەمدەكەتوھە و ھەست بە باشتربوون دەكەيت.

• رەوتى ھەوالە نەزىپىيەكانتان سەبارەت بە دۇخى جىھان سنووردار بكەن. ئاستىك بدۆزەرەوھە كە بۇ تۆ گونجاو يىت. كات بۇ ئەو شتانە تەرخان بكە كە ھەست بە باشى دەكەيت.

• ئەگەر ھەستت بە ناخۆشپىھكى زۆر كرد پەيوەندى بە چاودىرى تەندروستىھەوھە بكە.

قسەكردن لەگەل مندالان سەبارەت بە قەيران و شەر

مندالانى تەمەنى جياواز بە شىوازى جياواز دالەراوكن دەردەبىرن. ئامادەبە و ئاگادارى مندالەكەت بە.

• بۇ مندالەكە بوون بكەرەوھە چى ئەوھ روودەدات.

• گوئى بگرن و كراوھ بن بۇ گفتوگو.

• تەنھا ئەوھى دەيزانىت بىللى

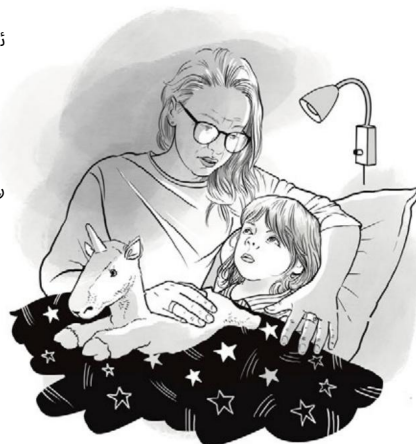
راستە، دوور بكەرەوھە لە زۆر وردەكارى.

• ئەگەر وەئامى ھەموو پرسىيارەكانت لەبەردەستدا

نەبوو، واباشە بلىيت.

• ئەو شتانە لەگەل مندالەكەدا بكە كە فۆكەس لە

نىگەرانىيەكان لايبەن.

ژماره تەلەفۆنى گىرنگ

112 فریاگوزارى توند - ئەمبولانس، خزمەتگوزارى فریاگوزارى و پۇلیس.

114 14 ئەگەر دەتەوئیت پەیوەندى بە پۇلیسەو بەکەیت و بەپەلە نییە.

113 13 بەدەستەپیان یان پېدانى زانیاری دەربارەى رووداو و قەیرانە سەختەکان.

1177 ئامۆزگارى ئەگەر نەخۆش بیت یان خۆت بریندار بوویت.

زانیاری زیاتر

[MSB.se](#) دەربارەى ئامادەکاری بۇ قەیران و شەر، فیلم و مەشق و راھینان لە دەزگای سوید بۇ پاراستن و ئامادەکاری کۆمەلگا.

[فۆرسفارسماکتین](#). س سەبارەت بە بەرگری سەربازی سوید و هاووپەیمانەکانی.

[Krisinformation.se](#) زانیاری کۆکراو لەسەر قەیران و شەر لە دەسەلتادارانى سوید.

[krisinformation.se](#) الی ل بۇ مندانان و گەنجان سەبارەت بە قەیران و شەر.

ئاگادار يېھكى گىرنگ بۇ خەلك (VMA)

بۇ ماوهى ۷چىركە سىگنال و بۇ ماوهى ۱۴چىركە وهستان.
دواى ۲خولەك كۆتايى دېت.

برۇ ژووره وه. پەنچەرە و دەرگا و ههواگۆرگى دابخه.
گۆئ له رادىيۇى سويد P4بگرن.

زەنگى ئامادە باشى

بۇ ماوهى ۳۰چىركە سىگنال و بۇ ماوهى ۱۵چىركە وهستان.
دواى ۵خولەك كۆتايى دېت.

گۆئ له رادىيۇى سويد P4بگرن. تۇ كه وه رگىراويت بان كه وتووېته ژېر خزمه تگوزارى شارستانىيه وه.
دەبېت دەستبەج بچېتە ئەو شوئەى كه ئاگادار كرابتە وه.

ئاگادارى فرين

سىگنال كورت بۇ ماوهى 1خولەك.

دەستبەج بگه به پەناگه يەك بان شوئىكى پارىزراوى تر.
نزيكترينيان ههلبېژره.

هه مووى رووزه

سىگنال به رده وامى درېژ بۇ ماوهى ۳۰چىركە.